

1982/83:20

Fredagen den 29 oktober

Kl. 09.00

1 § Justerades protokollet för den 21 innevarande månad.

2 § Svar på fråga 1982/83:32 om den gemensamma valdagen och mandatperiodens längd

Anf. 1 Justitieministern OVE RAINER:

Herr talman! Bertil Fiskesjö har frågat mig vilken uppfattning jag har om den gemensamma valdagen och mandatperiodens längd för riksdag, landsting och kommunfullmäktige och hur jag anser att det fortsatta arbetet med beredning av dessa frågor skall bedrivas.

Våren 1981 lade grundlagskommittén fram ett betänkande med förslag till ändringar av bestämmelserna om den gemensamma valdagen och mandatperiodens längd. Betänkandet var inte enhälligt. På centrala punkter hade det visat sig omöjligt att uppnå enighet mellan företrädarna för de fem riksdagspartierna. Betänkandet remissbehandlades men ledde inte till lagstiftning.

Vid överläggningar mellan företrädare för riksdagspartierna hösten 1981 enades man om att det arbete som grundlagskommittén hade inlett skulle fortsätta med sikte på en reform som riksdagen kunde ta ställning till i anslutning till 1985 års val.

I enlighet med vad partirepresentanterna kom överens om sker beredningen inom justitiedepartementet i den s. k. arbetsgruppen för grundlagsfrågor under ledning av justitieministern. I arbetsgruppen ingår företrädare för de fem riksdagspartierna, bland dem Bertil Fiskesjö. Arbetsgruppen har utarbetat ett diskussionsunderlag med titeln Den gemensamma valdagen och andra grundlagsfrågor, som har publicerats i dagarna.

När det gäller planeringen av det fortsatta arbetet är det min avsikt att samråda med företrädarna för riksdagspartierna. Jag kommer att kalla medlemmarna i arbetsgruppen till ett sammanträde någon gång i november eller december för att diskutera frågan.

Jag har nu svarat på den senare delen av Bertil Fiskesjö's fråga. Vad

Fredagen den
29 oktober 1982

Om den gemensamma valdagen och mandatperiodens längd

beträffar den första delen av frågan anser jag att det är både riktigast och lämpligast att jag framför min uppfattning i arbetsgruppen, som ju snart sammanträder.

Anf. 2 BERTIL FISKESJÖ (c):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret. Så särskilt upplysande var det dock inte. Vad jag fick veta var att överläggningarna skall fortsätta även efter regeringsskiftet – och det är naturligtvis gott och väl. Något om den socialdemokratiska viljeinriktningen kom dock inte fram. De frågor som jag här har tagit upp är utredda från alla håll och kanter. Något mer att ta reda på finns det inte. Vad det nu gäller är att bestämma sig.

Den gemensamma valdagen och den treåriga mandatperioden tillkom som bekant som en olycklig del av den kompromiss som föregick införandet av ett enkammarssystem. Det var socialdemokraternas – på märkliga grunder – vidhållna krav för att gå med på införandet av enkammarriksdagen.

I sak har inte dessa fenomen någonting med varandra att göra. Under de gångna tolv åren har det dessutom visat sig att den treåriga mandatperioden ur en rad aspekter är för kort, såväl för riksdagen som för de kommunala församlingarna. Det har också eftertryckligt visat sig att kommunalvalen kommer bort i den gemensamma valrörelsen. Det finns helt enkelt inte utrymme för de kommunala frågorna. Massmedia är upptagna av riksdagsvalet, och medborgarna orkar inte med allt som på en gång sköljer över deras brevlådor.

Med den gemensamma valdagen missar man således inför valen nästan helt möjligheten till information och debatt om vad som händer i kommuner och landsting, vilket i sig är allvarligt, eftersom dessa församlingar numera hanterar en så stor del av den offentliga verksamhet som direkt berör medborgarna.

Men det viktigaste är naturligtvis att den kommunala demokratin som en följd av detta fungerar dåligt. Kommunalvalen blir slentrianval i stället för ställningstaganden till partierna på det lokala planet, till vad som har gjorts och vad som har utlovats. Detta medför dessutom att medborgarna har svårt att följa med i vad som händer i kommuner och landsting mellan valen. Det finns gott om medborgare som inte ens vet vilka majoriteter som styr i deras egen kommun och ännu mindre i landstinget.

Det är svårt att förstå varför socialdemokraterna vill ha det på detta sätt. Jag har sysslat länge med dessa frågor och har inte kunnat hitta några argument. Ute i landet är det också svårt att hitta ens några socialdemokratiska kommunalmän som gillar det system vi har. Praktiskt taget alla som jag har talat med känner det som en nedvärdering av den egna insatsen och som en stor brist att de viktiga kommunala frågorna inte får en chans att lyftas fram till den uppmärksamhet som de förtjänar. Men socialdemokraterna på riksplplanet hittar alltid på något skäl att sätta krokben för en reform. Ett sätt att göra detta är att dra utredningar i långbänk.

Jag vill med anledning av svaret gärna ställa ett par kompletterande frågor till justitieministern. Anser justitieministern att det fortsatta beredningsar-

betet skall bedrivas på ett sådant sätt att det blir möjligt att få ett konkret och positivt beslut under den nu påbörjade mandatperioden?

Jag skall kanske inte pressa justitieministern mer, men jag ställde ju ursprungligen frågan om vad justitieministern själv har för uppfattning i den här saken. Det är naturligtvis inte oviktigt, eftersom det blir justitieministern som skall leda de fortsatta förhandlingarna.

Anf. 3 Justitieministern OVE RAINER:

Herr talman! Svaret på Bertil Fiskesjös första fråga är kort och gott ja.

Som svar på den andra frågan vill jag framhålla just det som är avsikten med det underlag som arbetsgruppen har lagt fram och som nu publiceras. Det är avsikten att stimulera diskussionen inom partierna på grundval av det underlag som läggs fram. Det pågår en process även inom det socialdemokratiska partiet i den här frågan.

Jag har för min del för flera år sedan i något sammanhang uttalat mig om mandatperiodens längd – inte i annan egenskap än som privatperson och f. d. statssekreterare i justitiedepartementet. Jag har uttryckt en viss skepsis mot den förkortning av mandatperioden från fyra till tre år som skedde i samband med att man avskaffade tvåkammarriksdagen. Men det betyder inte att jag är beredd att utan vidare förorda en återgång till fyraåriga mandatperioder. Det behövs en ytterligare diskussion i den här frågan.

Jag anser också att mycket talar för att man behåller den gemensamma valdagen, samtidigt som det är angeläget med en reform i fråga om effekterna av en riksdagsupplösning under löpande mandatperiod. En sådan reform kan få återverkningar beträffande den gemensamma valdagen, och en förlängning av mandatperioden påverkar givetvis också den gemensamma valdagen. Därför är min uppfattning, och det har varit en grundläggande uppfattning i det arbete som har bedrivits, att dessa frågor måste bedömas i ett sammanhang. Det är min avsikt att leda arbetet i arbetsgruppen från de utgångspunkterna.

Anf. 4 BERTIL FISKESJÖ (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka för de kompletterande svaren. Det första svaret var positivt. Justitieministern anser att vi skall komma fram till ett beslut under denna mandatperiod. Det rör sig om en grundlagsfråga, och det innebär att om vi inte fattar beslut under denna mandatperiod så dröjer det med en reform ända in på 1990-talet, och det är inte tillfredsställande.

Men vad justitieministern sedan hade att säga tycker jag är oroande, för det innebär att justitieministern inte är öppen för den reform av systemet som de allra flesta, inkl. de kommunalt aktiva, socialdemokraterna ute i landet vill ha. Han gör också en konstig koppling emellan frågan om upplösning-institutet och frågan om mandatperiodens längd och den gemensamma valdagen. Jag vill understryka att dessa frågor ju inte har någonting med varandra att göra. Det är skilda problem, som man kan ta ställning till oberoende av varandra.

Nr 20

Fredagen den
29 oktober 1982

Om den gemensamma valdagen och mandatperiodens längd

Fredagen den
29 oktober 1982

Om kollektivanslutningen till politiskt parti

Anf. 5 Justitieministern OVE RAINER:

Herr talman! Nu börjar Bertil Fiskesjö redan här inleda den diskussion som jag hade förutsatt att vi skulle föra i arbetsgruppen. Jag är för min del i den diskussionen helt öppen för olika lösningar, och den diskussionen bör föras förutsättningslöst. Jag har bara framfört vissa avvägningssynpunkter på den här komplicerade frågan.

Anf. 6 BERTIL FISKESJÖ (c):

Herr talman! Så komplicerad är inte frågan. Vad man kan göra är att skilja på valdagarna, införa åtminstone en fyraårig mandatperiod och ha saxade val. Det är en bra ordning, som renodlar de rikspolitiska frågorna från de kommunalpolitiska. Det ger de kommunala frågorna en chans att behandlas öppet inför medborgarna, och det ger medborgarna en chans att självständigt ta ställning till vad de tycker om dem som styr och ställer i deras kommun. Jag har under hela den tid som den här frågan behandlats inte kunnat förstå att man över huvud taget i detta sammanhang skall behöva blanda in sådana saker som t. ex. upplösningssinstitut och extra val.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på fråga 1982/83:33 om kollektivanslutningen till politiskt parti

Anf. 7 Justitieministern OVE RAINER:

Herr talman! Bertil Fiskesjö har frågat statsministern dels om han delar uppfattningen att medlemskap i politiska partier skall grundas på ett personligt ställningstagande av de enskilda individerna, dels vilka åtgärder han har vidtagit för att utveckla kollektivanslutningen av medlemmar till det socialdemokratiska partiet och dels när kollektivanslutningen kommer att upphöra.

Bertil Fiskesjös fråga har överlämnats till mig.

Frågan om kollektivanslutning har diskuterats i riksdagen vid ett flertal tillfällen, senast förra året. Från socialdemokratiskt håll har man hela tiden hållit fast vid uppfattningen att de fackliga organisationerna skall besluta om sina egna angelägenheter och att varje politiskt parti självt bestämmer över formerna för medlemskap i partiet.

Detta är nu också regeringens uppfattning. Det ankommer på fackföreningarna och partierna själva att ta ställning till i vad mån och i vilken form de skall samarbeta med varandra. Detta ligger i linje med den föreningsfrihet som vi har här i landet och som finns inskriven i regeringsformen.

F. ö. kommer, som Bertil Fiskesjö vet, riksdagen att under innevarande riksmöte ta upp frågan om kollektivanslutning till politiskt parti.

Anf. 8 BERTIL FISKESJÖ (c):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för det här svaret också. Jag hade ställt frågan till statsministern, tillika ordförande i det socialdemokratiska partiet. Frågan är onekligen en typisk statsministerfråga, och det är rätt häpnadsväckande att Olof Palme på detta sätt skyfflar över ansvaret på en annan regeringsledamot. Men jag kan förstå att Olof Palme undflyr det offentliga ansvaret och drar gardinerna för i sitt regeringskansli. Den godmodigaste tolkningen av detta är att han skäms, och det har han i så fall all anledning till.

Kollektivanslutningen är ett allvarligt brott mot den personliga integriteten för de kollektivanslutna individerna, och den är ett oförsvärligt avsteg från den princip om självständiga och individuella politiska ställningstaganden som bör råda i en demokrati. Den bygger på tanken att den som inte själv vet sitt bästa och ansluter sig till det socialdemokratiska partiet skall tvingas till det – det är den förfärande grundtanken bakom kollektivanslutningen.

Herr talman! Sveriges riksdag har gång på gång tagit avstånd från kollektivanslutningen. Det socialdemokratiska partiet struntar blankt i detta.

När vi tidigare behandlat den här frågan har socialdemokraterna gett på hand att man nog skall avveckla det för individen och demokratin kränkande system som kollektivanslutningen innebär. Man behöver litet tid på sig, har det hetat – det fick vi veta när den tidigare partisekreteraren var på förhör i frågan i konstitutionsutskottet. Nu har denne partisekreterare upphöjts till socialminister, och en ny har trätt till. Denne nye – Bo Toresson – inleder sitt partisekreterarskap med att lovprisa kollektivanslutningen – något tal om avveckling var det inte.

Centerpartister, folkpartister och moderater skall tvingas in i det socialdemokratiska partiet, så snart de är med i en fackförening – vad de har för åsikter själva spelar ingen roll.

Men om de utnyttjar de rättigheter som kollektivanslutningen ger och går på den s. k. arbetarekommunens möte och talar om vad de tycker, då blir det ett förfärligt liv. Det visar det nu riksbekanta fallet med den kollektivanslutne folkpartisten i Klippan. Då går skräckslagna socialdemokrater till partistyrelsen och kräver uteslutning. Den som har något sinne för galghumor frestas att gapskratta. Först kollektivansluter man en individ som inte för sitt liv vill vara med i socialdemokratin. När denne tvångsanslutne öppnar munnen på ett möte i den församling som han är kollektivanslutnen till, ropar man hysteriskt på uteslutning. Man skall tvingas att vara med, men man får för allt i världen inte öppna mun och säga vad man tycker.

Herr justitieminister, vårdare av rättssäkerhet och personlig integritet! Vad tycker ni personligen och i kraft av ert ämbete om detta redovisade fall och om kollektivanslutningen i princip som ett uttryck för individens frihet?

Fredagen den
29 oktober 1982

Om regeringsåtgärder med anledning av viss dom i Europadomstolen

Anf. 9 Justitieministern OVE RAINER:

Herr talman! Jag vill bara upplysa om att det inom det socialdemokratiska partiet pågår en diskussion om formerna för samarbetet mellan fackföreningsrörelsen och partiet. Bl. a. har man i Kalmar startat en försöksverksamhet med ändrade anslutningsformer. Försöksverksamheten går ut på att en avdelning av ett fackförbund men inte dess medlemmar ansluts till arbetarekommunen. Medlemmarna i facket blir alltså partimedlemmar bara efter enskild ansökan.

Den socialdemokratiska partikongressen beslöt förra året enhälligt att den här försöksverksamheten skall fortsätta ännu en kongressperiod. Frågan är alltså fortlöpande föremål för överväganden och bedömanden inom det socialdemokratiska partiet.

Anf. 10 BERTIL FISKESJÖ (c):

Herr talman! Jag tackar för de här kompletteringarna. Skall man döma av vad den nye partisekreteraren har sagt, blir det väl ingenting av med de här övervägandena. Det kommer att bli en kringgående manöver för att man skall kunna något lugna upprörda själar även inom socialdemokratin. Det hör ju till saken att det är långt ifrån alla socialdemokrater som tycker att detta är ett rättfärdigt och försvarbart system.

Sedan måste jag för min personliga del säga att jag inte förstår varför man över huvud taget behöver gå några omvägar när det gäller att avskaffa den nu rådande ordningen. Varför inte gå över till det system som borde vara självklart, nämligen att alla som gillar socialdemokratin och vill vara med och arbeta aktivt personligen ansluter sig till partiet? Varför skall man ha den här konstiga ordningen med kollektiva beslut, genom vilka man föser in enskilda individer i ett parti som de inte vill vara med i? På vad sätt kan man över huvud taget förena en sådan ordning med den för vårt samhälle grundläggande principen att politiska ställningstaganden skall grunda sig på individens egna, självständiga preferenser?

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1982/83:11 om regeringsåtgärder med anledning av viss dom i Europadomstolen

Anf. 11 Justitieministern OVE RAINER:

Herr talman! Anders Björck har frågat mig hur regeringen ämnar gå till väga för att bereda de ändringar i svensk lag som sägs följa av en nyligen avkunnad dom i Europadomstolen. En andra fråga är om oppositionen kommer att beredas möjlighet att delta i utredningsarbetet. Slutligen har Anders Björck frågat mig om utredningsarbetet avses begränsat till den lagstiftning som rör rätten till fast egendom eller om den fullständiga genomlysning av svensk rätt som domen enligt hans uppfattning motiverar kommer att ske i detta sammanhang.

Innan jag svarar på Anders Björcks tre frågor skall jag något redogöra för den dom som han har som grund för sin interpellation.

Domen meddelades den 23 september i år av Europadomstolen i Strasbourg. Denna domstol prövar tvister om tolkningen och tillämpningen av Europarådets konvention angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. De två mål som avgjordes genom domen den 23 september gällde frågan om Sverige hade brutit mot vissa artiklar i konventionen. En majoritet inom domstolen fann att Sverige hade brutit mot två artiklar. Den ena artikeln återfinns i tilläggsprotokoll nr 1 till konventionen och avser rätten till egendom. Den andra artikeln som Sverige ansågs ha brutit mot var artikel 6, som bl. a. ger varje medborgare rätt att få sina "civila rättigheter" prövade inför domstol.

Målen gällde två fastigheter i Stockholm. Regeringen hade gett Stockholms kommun tillstånd till s. k. zonexpropriation av dessa och ett antal andra fastigheter. Beträffande den ena fastigheten gavs expropriationstillståndet år 1956, och det förlängdes sedan vid flera tillfällen. I det andra fallet gavs expropriationstillståndet år 1971. Båda tillstånden upphävdes år 1979 på begäran av kommunen. Under den tid expropriationstillstånden gällde var fastigheterna belagda med byggnadsförbud.

Europadomstolen fann att expropriationstillstånden i förening med byggnadsförbuden hade inneburit olägenheter för de två enskilda fastighetsägarna som kunde ha varit legitima bara om fastighetsägarna hade haft möjlighet att begära en avkortning av tidsgränsen för expropriationstillstånden eller kräva ersättning. Vid den aktuella tiden fanns enligt svensk lag ingendera av dessa möjligheter. Domstolen ansåg därför att Sverige hade brutit mot artikel 1 i tilläggsprotokoll nr 1. Genom att fastighetsägarna inte heller hade haft möjlighet att få prövat vid domstol huruvida de långvariga expropriationstillstånden var förenliga med svensk rätt ansåg domstolen att det också förelåg ett brott mot artikel 6.

Det är självklart att Sverige skall se till att den svenska lagstiftningen står i överensstämmelse med Europarådskonventionen. Skulle det finnas brister i detta avseende i gällande rätt bör de naturligtvis rättas till. Det är också viktigt att man beaktar Europarådskonventionen när man utformar kommande lagstiftning – t. ex. plan- och byggnadslagstiftningen som Anders Björck har nämnt i sin interpellation.

Jag vill inte utesluta att det synsätt som domstolen har anlagt kan få vissa återverkningar på en del lagstiftningsområden. Den frågan, som inte bara avser rätten till fast egendom, är inte helt lätt att avgöra. En undersökning har därför nu omedelbart satts i gång inom regeringskansliet. Visar resultatet av detta arbete att det behövs lagändringar, får man då ta ställning till hur dessa lagändringar bör beredas.

Anf. 12 ANDERS BJÖRCK (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka justitieministern för svaret på min interpellation. Jag väntade under gårdagen med stor spänning på det. Jag fick det senare än jag någon gång har fått ett interpellationssvar genom

Om regeringsåtgärder med anledning av viss dom i Europadomstolen

Om regeringsåtgärder med anledning av viss dom i Europadomstolen

förhandsdelning, och jag undrade över orsaken. Men så slog det mig att avsändaren ju har varit generaldirektör för postverket, och då förstod jag förseningen bättre.

Europadomstolens utslag den 23 september om att Sverige på två punkter har brutit mot konventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna är en allvarlig tankeställare för dem som har haft och har ansvaret för lagstiftningen i Sverige.

För många svenskar – också politiker – har begreppet "mänskliga rättigheter" inneburit något som andra länder, ibland långt borta, bryter mot. Nu har emellertid Sverige fällt. Det ger oss anledning att betänka att vår egen lagstiftning kan ha allvarliga brister och att begreppet "mänskliga rättigheter" också innefattar ett rimligt egendomsskydd.

Europadomstolen i Strasbourg är knappast känd för att döma på lösa boliner. Tvärtom kan man nog säga att domstolen har varit noggrann att inte ingripa i medlemsländernas lagstiftning annat än om motsättningarna mellan dessas lagstiftning och konventionen om de mänskliga rättigheterna varit uppenbar.

Justitieministerns besked att "Sverige skall se till att den svenska lagstiftningen står i överensstämmelse med Europarådskonventionen" är naturligtvis positivt. Men man blir orolig när han i svaret säger: "Skulle det finnas brister i detta avseende i gällande rätt bör de naturligtvis rättas till." Men det är just detta som Europadomstolen har konstaterat på två områden. Det råder alltså knappast någon tvekan. Därför kan jag inte förstå att justitieministern på regeringens vägnar inte kan ge ett klarare besked.

Ett klarare besked, herr talman, borde rimligtvis ha kunnat ges om regeringen velat slå fast att den är beredd att följa utslaget och därigenom skydda de mänskliga rättigheterna. Nu kvarstår en tvekan som jag inte trodde att en regering som rymmer så många företrädare för kampen för fri- och rättigheter i andra sammanhang skulle lämna öppen.

Det är i och för sig glädjande att justitieministern konstaterar att det som en följd av utslaget kan bli fråga om förändringar också på andra områden – som alltså inte rör rätten till fast egendom. Det utredningsarbete som satts i gång inom regeringskansliet på detta område bör rimligtvis bedrivas med stor skyndsamhet.

Det är också rimligt, ja, jag vill säga nödvändigt – och här är justitieministern likaledes oklar – att oppositionen skall beredas tillfälle att påverka detta arbete redan på utredningsstadiet. Jag är visserligen ingen vän av ett stort antal statliga utredningar, men det är knappast för mycket begärt – den utsträckta handen bör väl gälla också här – att oppositionen så snart som möjligt får insyn och får tillfälle att påverka.

Jag tror i själva verket, herr justitieminister, att det skulle leda till en oro bland medlemsländerna i Europarådet om det inte blev en offentlig genomlysning av domens konsekvenser utan man nöjde sig med ett internt departementsarbete. I andra länder har man – när det blivit utslag av det här slaget just i Europadomstolen – försökt se till att så fort som möjligt få en offentlig debatt om arbetet att följa upp utslagen.

Det vore utmärkt om ett initiativ till detta snart kunde komma från regeringen. Annars får väl socialdemokratins vilja till öppenhet i detta avseende testas motionsvägen till våren.

Herr talman! Jag vill inte förneka att det finns en positiv grundton i justitieministerns inställning i frågan, och detta ber jag att få tacka för. Men samtidigt är svaret så försiktigt hållet att man känner oro för att regeringen kan tänkas försöka slingra sig ur den fällande domen i Strasbourg. Jag är glad om min farhåga på denna sista punkt är obefogad, och om justitieministern vill skingra tvivlet på denna punkt, så har han chansen i dag.

Anf. 13 Justitieministern OVE RAINER:

Herr talman! På Anders Björcks följdfråga skall jag omedelbart ge ett snabbare svar än vad som uppenbarligen varit fallet med det skriftliga svaret, vilket jag beklagar utan att lägga skulden på någon.

När det gäller frågan om expropriationslagen vill jag säga att den redan har ändrats i betydelsefulla avseenden. Tillstånd till expropriation ges numera i allmänhet för en tid av högst ett år. Bara om det föreligger särskilda skäl kan tiden förlängas. Fastighetsägaren kan också begära att tiden förkortas, om han eller hon lider skada av att expropriationsfrågan hålls öppen. De tillstånd till zonexpropriation som har lämnats är numera upphävda, och några nya kan inte meddelas.

De förhållanden som Europadomstolen lade till grund för sin dom föreligger alltså inte längre. Domen kan därför inte utan vidare tas till intäkt för att lagstiftningen behöver ändras, men som jag sade tidigare skall vi undersöka också den saken närmare.

Därmed vill jag återkomma till den fråga som Anders Björck ställde om hur det fortsatta utredningsarbetet skall bedrivas.

Den undersökning som nu har satts i gång inom regeringskansliet sker på de enheter som närmast berörs. I första hand går arbetet ut på att kartlägga om några ändringar i expropriationslagen och i närliggande lagstiftning behöver göras. När den kartläggningen är klar är jag beredd att snabbt ta ställning till i vilken mån det behövs ett fortsatt utredningsarbete och i vilka former ett sådant i så fall lämpligen bör bedrivas. För mig är detta en så pass viktig och grundläggande rättsfråga att jag självfallet är angelägen om att ett eventuellt fortsatt, detaljerat utredningsarbete skall bedrivas på ett sådant sätt att de politiska partierna kan påverka detta.

Anf. 14 ANDERS BJÖRCK (m):

Herr talman! Jag är glad över att justitieministern i sitt inlägg var positiv på en rad punkter.

Det är alldeles riktigt att expropriationslagen för ett antal år sedan har ändrats på ett flertal punkter. Fortfarande är emellertid ändringarna knappast av den arten att de täcker upp allt det som Europadomstolen pekade på. I det aktuella utslaget tog man ju inte ställning till alla de domskäl som kunde föreligga, i och med att man på ett par speciella punkter fann att det kunde bli ett fällande utslag. Det ligger i sakens natur att det finns

Nr 20

Fredagen den
29 oktober 1982

---

*Om regeringsät-
gärder med anled-
ning av viss dom
i Europadomsto-
len*

ytterligare ett antal punkter att peka på i det här avseendet.

Jag är också glad över att justitieministern uppenbarligen menar att så snart kartläggningen inom justitiedepartementet är gjord, så kommer man att ta ställning till huruvida oppositionen skall få möjligheter att delta. Jag är övertygad om att det, såsom utslaget blev, finns anledning att på ett flertal punkter göra en genomlysning tillsammans med oppositionen, inte bara när det gäller den aktuella expropriationslagstiftningen utan också när det gäller tillståndslagstiftning över huvud taget. Inte minst med tanke på vårt rykte inom Europarådet hoppas jag att en sådan handläggning kommer till stånd.

Jag ber att än en gång få tacka för den positiva inställningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Kammaren åtskildes kl. 09.34.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert